

Η Συμβολή της Δια Βίου Μάθησης στους Εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

The contribution of lifelong learning to primary education teachers

Ανδρονίκη Παντελίδου, Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Ν.Ροδόπης,
pantelidouandroniki@gmail.com

Androniki Pantelidou, Primary Education Teacher, Primary Education of Rodopi Prefecture,
pantelidouandroniki@gmail.com

Abstract: This paper aims to explore the views of primary school teachers on lifelong learning. The research conducted was quantitative through the use of questionnaires. The survey involved 126 primary school teachers using the avalanche method. The results of the research showed that the participants consider lifelong learning as an important factor for the development of their profession. The motivations for participating in lifelong learning programs were the improvement of the professional status, the adaptation to new educational data, the enrichment of the cognitive capital, the necessity of attending lifelong learning activities and the provision of certificates. Respectively, the long duration of the programs, the limited time, the incorrect organization, the family obligations, the untimely and invalid information, the travel costs, the age, the lack of incentive for salary development were supported as factors of participation.

Keywords : Lifelong learning, primary school teachers

Περίληψη: Η παρούσα εργασία αποσκοπεί να διερευνήσει τις απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τη δια βίου μάθηση. Η έρευνα που διεξήχθη ήταν ποσοτική μέσω της χρήσης ερωτηματολογίων. Στην έρευνα συμμετείχαν 126 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με τη μέθοδο της χιονοστιβάδας. Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαπιστώθηκε ότι οι συμμετέχοντες θεωρούν τη δια βίου μάθηση σημαντικό παράγοντα για την εξέλιξη του επαγγέλματος τους. Ως κίνητρα συμμετοχής σε προγράμματα δια βίου μάθησης αναφέρθηκαν, η βελτίωση της επαγγελματικής κατάστασης, η προσαρμογή σε νέα εκπαιδευτικά δεδομένα, ο εμπλουτισμός του γνωστικού κεφαλαίου, η αναγκαιότητα παρακολούθησης δραστηριοτήτων δια βίου μάθησης και η παροχή πιστοποιητικών. Αντιστοίχως ως ανασταλτικοί παράγοντες συμμετοχής υποστηρίχθηκαν η μεγάλη χρονική διάρκεια των προγραμμάτων, ο περιορισμένος χρόνος, η μη ορθή οργάνωση, οι οικογενειακές υποχρεώσεις, η μη έγκαιρη και έγκυρη πληροφόρηση, τα κόστη μετακίνησης, η ηλικία, η ανυπαρξία κινήτρου μισθολογικής εξέλιξης.

Λέξεις Κλειδιά : Δια βίου μάθηση, εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Εισαγωγή

Η εκπαίδευση ανέκαθεν αποτελούσε μία από τις πιο σημαντικές συνιστώσες για την ορθή ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου, μιας και οδηγεί το όχημα της γνώσης, της αυτοσυντήρησης, αλλά και της επιτυχίας για τον κάθε άνθρωπο. Μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας, το άτομο προοδευτικά αποκτά πληθώρα γνώσεων, που συμβάλλουν στην βελτίωση της ποιότητας της ζωής του. Η αναγνωρισμένη σημασία της εκπαίδευσης έχει οδηγήσει όλα τα δημοκρατικά κράτη να δημιουργήσουν το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο, αποσκοπώντας να παρέχουν σε κάθε άνθρωπο το απαραίτητο γνωστικό πεδίο, ώστε να αναπτυχθεί διανοητικά και να καλλιεργήσει τις δεξιότητες και τα ταλέντα του, έχοντας δυνατότητα πρόσβασης σε πληθώρα εκπαιδευτικών φορέων. Παρά το γεγονός ότι το σχολείο εξακολουθεί να αποτελεί τον κύριο φορέα εκπαίδευσης και μετάδοσης γνώσεων, ωστόσο δεν είναι ο μοναδικός, ειδικότερα στην περίπτωση των ενηλίκων. Τα ενήλικα άτομα έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης σε πολλές και διαφορετικές εκπαιδευτικές πηγές, εξελισσόμενα σε όλη τη διάρκεια της ατομικής και επαγγελματικής πορείας τους. Η προαναφερόμενη οπτική βασίζεται στην αντίληψη της δια βίου εκπαίδευσης (Βατάλη 2007), η οποία κατανοείται ως εκείνη η προσέγγιση που αφορά κάθε είδους μορφωτική δραστηριότητα τυπικής, μη τυπικής αλλά και άτυπης εκπαίδευσης, αναφέρεται σε κάθε εκπαιδευτικό επίπεδο και επιτρέπει τη συγκρότηση της εκπαιδευτικής συνέχειας του ατόμου, αλληλοεπιδρώντας παράλληλα με την κοινωνική, οικονομική, πολιτισμική και πολιτική πραγματικότητα.

Η αναγκαιότητα συνεχούς επιμόρφωσης της εκπαιδευτικής κοινότητας, στηριζόμενη στις αρχές της δια βίου μάθησης, θεωρείται στη σημερινή εποχή διαδικασία πρωτεύουσας σημασίας, ώστε οι εκπαιδευτικοί να ανταποκρίνονται στο σύγχρονο και απαιτητικό παγκοσμιοποιημένο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Εντός του συγκεκριμένου πλαισίου η παροχή διαρκούς επιμόρφωσης όσον αφορά στους εκπαιδευτικούς, τους προσφέρει τη δυνατότητα να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στις πολυποίκιλες ανάγκες των εκπαιδευομένων, αλλά και στον πολύπλοκο ρόλο τον οποίον καλούνται να διαδραματίσουν τόσο εντός, όσο και εκτός της σχολικής μονάδας (Day, 2003).

Σκοπός του παρόντος άρθρου είναι η διερεύνηση του ζητήματος της δια βίου μάθησης εξετάζοντας τις αντιλήψεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και τη συμβολή αυτής στην επαγγελματική πορεία τους, τις προτιμήσεις τους ως προς τον τρόπο διεξαγωγής και το περιεχόμενο τους καθώς και τα κίνητρα και τα εμπόδια συμμετοχής τους. Η αναγκαιότητα της παρούσας έρευνας έγκειται στο ότι παρέχει ένα ευρύτερο πλαίσιο κατανόησης της έννοιας και του περιεχομένου της δια βίου μάθησης, επιτρέποντας στους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης να έρθουν σε επαφή και να κατανοήσουν τη σημασία της, στην επαγγελματική και προσωπική εξέλιξή τους.

Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

Το συνεχές μεταβαλλόμενο περιβάλλον σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινότητας του ατόμου, ως συνέπεια της παγκοσμιοποίησης, έχει επηρεάσει όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, μεταξύ των οποίων και αυτόν της εκπαίδευσης και επιμόρφωσης. Η παγκοσμιοποιημένη κοινωνία, στο πλαίσιο της περεταίρω επιμόρφωσης των ενήλικων ατόμων, καθιστά επιτακτική ανάγκη, την ορθή και συνεχή εφαρμογή της δια βίου μάθησης.

Η δια βίου μάθηση αποτελεί μία εκούσια διαδικασία μάθησης, η οποία πρέπει να λαμβάνει χώρα σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ατόμου, αφορά αδιακρίτως όλους τους ανθρώπους και πραγματοποιείται σε ποικίλα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, όπως για παράδειγμα σε εκπαιδευτικούς οργανισμούς, στο εργασιακό περιβάλλον, ακόμη και στο σπίτι (Schuller and Watson, 2009). Μέσω αυτής της διαδικασίας εξασφαλίζεται η καλύτερη προσαρμογή του ατόμου στην κοινωνία της γνώσης, αυξάνονται τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα τους στην αγορά εργασίας, απελευθερώνεται η ανθρώπινη δύναμη, αυξάνεται η απασχόληση (Kesici, Şahin, İ & Aktürk, 2009).

Ειδικότερα οι επαγγελματίες εκπαιδευτικοί προκειμένου να ακολουθήσουν τις αλλαγές που συντελούνται συνεχώς στον χώρο της εκπαίδευσης, πρέπει να εντάξουν τη δια βίου μάθηση στις βασικές επιδιώξεις τους, προκειμένου να εμπλουτίσουν το γνωστικό κεφάλαιο τους, να αναπτύξουν νέες δραστηριότητες και να υιοθετήσουν στάσεις που θα τους επιτρέψουν την ποιοτική αξιοποίηση των επιστημονικών και παιδαγωγικών εξελίξεων, την ανάπτυξη της ικανότητας αναστοχασμού της επαγγελματικής πορείας τους και την επιτυχή ανταπόκριση στις προκλήσεις που θέτει η κοινωνία της γνώσης (Κώτσικα, 2004). Η επιμόρφωση μέσω της δια βίου μάθησης, επιτρέπει στην εκπαιδευτική κοινότητα να ενημερώνεται στις εξελίξεις της παιδαγωγικής επιστήμης, ώστε να αναβαθμίζεται ποιοτικά η εργασία στη σχολική μονάδα και να ανταποκρίνεται επιτυχώς στις νέες κοινωνικές, αλλά και εκπαιδευτικές απαιτήσεις (Δούκας και συν., 2007). Συνεπώς η επιμόρφωση είναι άμεσα συσχετισμένη με αλλαγές που αφορούν στο εκπαιδευτικό σύστημα, στο εκάστοτε αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών, καθώς και στα εκπαιδευτικά μοντέλα, ενώ μέσω αυτής επιδιώκεται η ανανέωση και ο εμπλουτισμός των γνώσεων των εκπαιδευτικών σε παιδαγωγικό και επιστημονικό επίπεδο, ώστε να συμπλέουν με τις επαγγελματικές εξελίξεις (Βεργίδης, 2001).

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο της δια βίου μάθησης, περιλαμβάνεται και η αναγκαιότητα της διαρκούς επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι μαζί με τους εκπαιδευτικούς προσχολικής αγωγής, θέτουν τις βάσεις της εκπαιδευτικής πορείας κάθε μαθητή, κάτι που φανερώνει πόσο σημαντική είναι η διαδικασία της συνεχούς εμπλοκής τους, στις εξελίξεις του επαγγέλματος τους. Η δια βίου μάθηση συμβάλλει στην εκμάθηση από μέρους των εκπαιδευτικών, σύγχρονων και καινοτόμων διδακτικών μεθόδων, τόσο σε θεωρητικό, όσο και σε πρακτικό πλαίσιο, στην ορθή και αποτελεσματική διαχείριση προβλημάτων που σχετίζονται με τους μαθητές, εντός και εκτός σχολικής τάξης, στην καλλιέργεια δεξιοτήτων, στην ενσωμάτωση στην εκπαιδευτική διαδικασία των Τεχνολογιών

της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ), στην εφαρμογή καινοτόμων προγραμμάτων αλλά και γενικότερα στην επαγγελματική βελτίωση τους (Χριστοφορίδου, 2012).

Η σπουδαιότητα της επιτέλεσης της δια βίου μάθησης ιδιαίτερα όσον αφορά τους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, μιας και αυτοί μισούν τους μαθητές για πρώτη φορά στην εκπαιδευτική διαδικασία, έχει διερευνηθεί στο πλαίσιο προγενέστερων ερευνών, τα αποτελέσματα αρκετών από αυτών αξίζει να αναφερθούν αδρομερώς.

Η Βατάλη (2007) μέσω έρευνας που πραγματοποίησε, εξέταζε τις αντιλήψεις εκπαιδευτικών όσον αφορά στη δια βίου μάθηση, καθώς και τις πρακτικές εφαρμογές τους στο πλαίσιο της σχολικής τάξης. Αναλυτικότερα, η ερευνήτρια εστίασε στις απόψεις των εκπαιδευτικών για τον ρόλο και τη σημασία της δια βίου μάθησης, εάν θεωρείται αναγκαία διαδικασία, εάν το έργο που επιτελείται στο σχολείο συνδέεται με τη δια βίου μάθηση, εάν συσχετίζονται οι ερωτώμενοι τον εκπαιδευτικό ρόλο τους με τον ρόλο του δια βίου μαθητή και ποιοι παράγοντες θεωρούν ότι επηρέαζαν τις θέσεις τους, όσον αφορά στο ζήτημα της επιμόρφωσης δια μέσου της δια βίου μάθησης. Στη ποιοτική έρευνα μέσω συνέντευξης έλαβαν μέρος 20 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης από την περιοχή της Θεσσαλονίκης. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί ήταν θετικά διακείμενοι στο ζήτημα της δια βίου μάθησης, αφού όπως επεσήμαναν αποτελεί αναγκαία συνιστώσα για την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού έργου τους. Τόνισαν επίσης ότι η δια βίου μάθηση είναι αναγκαία, λόγω της φύσης του επαγγέλματος τους και της αναγκαιότητας προσαρμογής στα νέα δεδομένα, κοινωνικής, τεχνολογικής και επιστημονικής φύσεως και ειδικότερα στην ανανέωση της γνώσης τους. Για τη συντριπτική πλειοψηφία του δείγματος, η δια βίου μάθηση ταυτιζόταν με τη δια βίου παιδεία, επισημαίνοντας ότι η διαδικασία της μάθησης είναι αέναη, ενώ τα οφέλη των συμμετεχόντων είναι άμεσα συσχετισμένα με την αυτογνωσία. Εκτός από τον εμπλουτισμό των γνώσεων, η δια βίου μάθηση βοηθά στην επίλυση λύσεων, σε ζητήματα της καθημερινής επαγγελματικής ζωής των εκπαιδευτικών. Όσον αφορά τα κίνητρα συμμετοχής τους στα προγράμματα ανέφεραν ως πιο σημαντικά τη βελτίωση και την ανανέωση της επιστημονικής γνώσης τους.

Οι Φώκιαλη και Ράπτης (2008), διεξήγαγαν έρευνα με σκοπό να εξετάσουν τις επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στο πλαίσιο συμμετοχής τους σε προγράμματα δια βίου μάθησης. Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε ήταν ποσοτική μέσω της χρήσης ερωτηματολογίων και το δείγμα της έρευνας ανερχόταν σε 306 εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι είχαν συμμετέχει κατά το παρελθόν σε δραστηριότητες δια βίου μάθησης. Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαπιστώθηκε ότι αποκόμισαν θετικές εμπειρίες από τη συμμετοχή τους, τονίζοντας ότι τα προγράμματα συνέβαλλαν στην βελτίωση της ποιότητας του επαγγελματικού έργου τους. Τόνισαν ότι κίνητρα για τη συμμετοχή τους σε πρόγραμμα επιμόρφωσης δια βίου μάθησης αποτελούσαν περιεχόμενο του, η σαφήνεια των στόχων του, η σχέση ανάμεσα στη θεωρία και την πράξη, οι επιμορφωτές που θα το διεξάγουν, η ελκυστικότητα της διδασκαλίας, η οργανωτική αρτιότητα, η προσφερόμενη ευελιξία, η επάρκεια χρόνου από μέρους των συμμετεχόντων, ο τόπος διεξαγωγής, η χρηματική απολαβή, τα ειδικότερα κίνητρα για την παρακολούθηση

τους και το κόστος συμμετοχής τους. Αναγνωρίστηκε από τη συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων ότι η συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε προγράμματα δια βίου μάθησης είναι αναγκαία και επιτακτική, συμβάλλει στην βελτίωση του γνωστικού επιπέδου τους, ενώ το πιστοποιητικό από την επιμόρφωση αν και είναι επιθυμητό, δεν θεωρείται αυτοσκοπός.

Οι Αναστασιάδης και συν. (2010) διεξήγαγαν έρευνα προκειμένου να διερευνήσουν τις επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων, με σημείο αναφοράς τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες δια βίου μάθησης. Η έρευνα βασίστηκε στη συστηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση προγενέστερων ερευνών όσον αφορά στο ζήτημα της δια βίου μάθησης και αφορούσε τους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης. Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαπιστώθηκε ότι οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι ένιωθαν αρκετά έως πάρα πολύ ικανοποιημένοι τόσο από το περιεχόμενο, όσο και από τον τρόπο διεξαγωγής των προγραμμάτων δια βίου μάθησης. Ως αποδοτικότερη μορφή επιμόρφωσης τόνισαν τη διεξαγωγή ταχύρρυθμων σεμιναρίων σε συνδυασμό με την εξ αποστάσεως επιμόρφωση, ενώ ως προς το περιεχόμενο τους δήλωσαν με σειρά προτεραιότητας ότι τους ενδιέφεραν θέματα σύγχρονων διδακτικών προσεγγίσεων, η αξιοποίηση της τεχνολογίας εντός της σχολικής τάξης, η ανάπτυξη διδακτικών προσεγγίσεων με βάση το εκάστοτε γνωστικό αντικείμενο, καθώς και ζητήματα που αφορούσαν την καθημερινότητα, όπως η διαχείριση της σχολικής τάξης, καθώς και η ανάπτυξη δημιουργικής σχέσης με τους μαθητές. Ως σημαντικό κίνητρο συμμετοχής στα προγράμματα ανέφεραν το πιστοποιητικό επιμόρφωσης, την απολαβή χρηματικού οφέλους και την μοριοδότηση. Επίσης τόνισαν ότι επιθυμούν τα προγράμματα δια βίου μάθησης να λαμβάνουν χώρα τις πρωινές ώρες και κατά την έναρξη του σχολικού τους ωραρίου.

Η Ζερβού (2012) πραγματοποίησε έρευνα που αφορούσε τη δια βίου μάθηση εξετάζοντας τις απόψεις των γυναικών εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς τα οφέλη αποτίμησης από τη συμμετοχή τους σε σχέση με την επαγγελματική εξέλιξη τους. Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε ήταν ποσοτική μέσω της συμπλήρωσης ερωτηματολογίου και σε αυτή συμμετείχαν 112 εκπαιδευτικοί από δημοτικά σχολεία του Δήμου Συκεών του Νομού Θεσσαλονίκης. Στην πλειοψηφία τους οι συμμετέχουσες τόνισαν ότι το εργασιακό περιβάλλον λειτουργεί ενθαρρυντικά στη συμμετοχή τους στα προγράμματα δια βίου μάθησης, στηρίζοντας τις επιλογές τους καθώς και ανέφεραν την ύπαρξη κατάλληλων υλικοτεχνικών υποδομών στον εργασιακό χώρο για την επιτυχή υλοποίηση αυτών των προγραμμάτων. Επίσης οι περισσότερες συμμετέχουσες ανέφεραν ότι οι δραστηριότητες δια βίου μάθησης, συνέβαλαν στην επαγγελματική εξέλιξή τους και στην απόκτηση πρόσθετου γνωστικού κεφαλαίου και καλλιέργειας νέων δεξιοτήτων. Στους ανασταλτικούς παράγοντες παρακολούθησης των δραστηριοτήτων δια βίου μάθησης, αναφέρθηκαν οι οικογενειακές υποχρεώσεις.

Ο Kok (2012) πραγματοποίησε μελέτη, εξετάζοντας τα κοινωνικά και πολιτιστικά κίνητρα που διευκολύνουν τους εκπαιδευτικούς να συμμετέχουν σε προγράμματα δια βίου μάθησης. Στην έρευνα έλαβαν μέρος 15 εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας, της δευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από την περιοχή της Μαλαισίας. Η μεθοδολογία που

χρησιμοποιήθηκε για τη διεξαγωγή της έρευνας ήταν η ποιοτική, ενώ το ερευνητικό εργαλείο ήταν η ημιδομημένη συνέντευξη. Τα ευρήματα της έρευνας αποκάλυψαν ότι η δια βίου μάθηση αποτελεί μία διαδικασία που έχει σαν συνέπεια οι συμμετέχοντες να περνούν από πολλά και διαφορετικά στάδια, όπως για παράδειγμα τη δυσαρέσκεια και τον προβληματισμό, έως την υπέρβαση των εμποδίων, τη λήψη αποφάσεων και τη συνεχιζόμενη ανάπτυξη τους. Οι συμμετέχοντες στο σύνολό τους επεσήμαναν ότι θεωρούν απαραίτητη τη στήριξη του οικογενειακού περιβάλλοντος για τη συμμετοχή τους σε προγράμματα δια βίου μάθησης, ενώ το στοιχείο της κουλτούρας διαφάνηκε ως παράγοντας διευκόλυνσης για τη συμμετοχή σε αυτά.

Η Hursen (2013) διερεύνησε τις απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τη δια βίου μάθηση. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε δια μέσου της ποιοτικής μεθόδου, ενώ ως ειδικότερο εργαλείο διεξαγωγής της χρησιμοποιήθηκε η ημιδομημένη συνέντευξη. Στην έρευνα έλαβαν μέρος 30 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι κλήθηκαν να απαντήσουν σε μία σειρά ερωτήσεων με απώτερο στόχο να διερευνηθούν οι ενέργειες που θα συνέβαλλαν στην ενίσχυση των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών κατά τη συμμετοχή τους σε προγράμματα δια βίου μάθησης και τους παράγοντες που τους επηρεάζουν να πάρουν μέρος στα προγράμματα αυτά. Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαφάνηκε ότι η πλειοψηφία των ερωτώμενων υποστήριξε ότι η ενίσχυση των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών μπορεί να πραγματοποιηθεί εάν αρμόδιοι φορείς από διαφορετικά πλαίσια εκπαίδευσης οργανώνουν δραστηριότητες δια βίου μάθησης. Ως σημαντικό ανασταλτικό παράγοντα για τη συμμετοχή τους σε προγράμματα δια βίου μάθησης, οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν τους οικονομικούς περιορισμούς που υφίστανται. Επίσης οι περισσότεροι συμμετέχοντες τόνισαν ότι οι εκπαιδευτικές πολιτικές και τα δημογραφικά χαρακτηριστικά όπως το φύλο, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες επίδρασης της διαδικασίας διεξαγωγής της δια βίου μάθησης. Ιδιαίτερα επισήμαναν, ότι οι γυναίκες εκπαιδευτικοί έχουν περισσότερες ευθύνες και καθήκοντα στο εργασιακό περιβάλλον σε σχέση με τους άνδρες, κάτι που έχει αρνητικό αντίκτυπο στη συμμετοχή τους σε προγράμματα δια βίου μάθησης.

Η Φυτιλάκου (2017) διεξήγαγε έρευνα για τη συμβολή της δια βίου μάθησης στην ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση της εκπαιδευτικής κοινότητας. Η μέθοδος διεξαγωγής της έρευνας ήταν η ποσοτική και σε αυτή συμμετείχαν 80 εκπαιδευτικοί. Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαφάνηκε ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών θεωρεί αναγκαία τη συμμετοχή της σε δραστηριότητες δια βίου μάθησης, ανεξαρτήτως των χρόνων προϋπηρεσίας. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα δήλωσαν ότι επιθυμούν τα προγράμματα δια βίου μάθησης να ανταποκρίνονται στις εκπαιδευτικές ανάγκες τους, ενώ τόνισαν ότι η εμπλοκή τους σε αυτά θα πρέπει να τους εξασφαλίζει επαγγελματικά οφέλη, όπως είναι η μισθολογική αύξηση ή η προαγωγή, κάτι που φανερώνει ότι τα εξωτερικά υλικά κίνητρα, θεωρούνται προϋπόθεση για την παρακολούθησή τους. Τόνισαν ότι θα πρέπει οι δραστηριότητες δια βίου μάθησης να είναι πιστοποιημένες και να αξιολογούνται από τους ίδιους τους συμμετέχοντες. Ως προς τα οφέλη που αποκομίζουν από τη συμμετοχή τους σε αυτά, επεσήμαναν τη βελτίωση της διδασκαλίας τους εντός της τάξης, την απόκτηση νέων δεξιοτήτων και προσόντων, τον

εμπλουτισμό του γνωστικού κεφαλαίου τους, καθώς και την ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των συμμετεχόντων.

Η Παπαδά (2018) διεξήγαγε έρευνα εξετάζοντας τις απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του Νομού Κορινθίας, όσον αφορά στο ζήτημα της δια βίου μάθησης και τη σχολική πραγματικότητα. Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα εστίαζε στις απόψεις αλλά και στις στάσεις της εκπαιδευτικής κοινότητας της πρωτοβάθμιας βαθμίδας εκπαίδευσης για τον ρόλο συμμετοχής τους σε επιμορφωτικές δραστηριότητες, τους παράγοντες που επιδρούσαν στη συμμετοχή τους σε αυτές, τα οφέλη που αποκόμιζαν από τη συμμετοχή τους και εν τέλει την αποτελεσματικότητα της επιμόρφωσης. Η έρευνα που διενεργήθηκε ήταν ποσοτική, μέσω της χρήσης ερωτηματολογίου, το οποίο συμπλήρωσαν 102 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαφάνηκε ότι οι εκπαιδευτικοί ήταν πρόθυμοι να συμμετέχουν σε επιμορφωτικές δραστηριότητες όποτε τους δινόταν η ευκαιρία, θεωρώντας ότι η συλλογική συμμετοχή αυτών των δράσεων επιτρέπει τη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών και επιφέρει καλύτερα επιμορφωτικά αποτελέσματα. Ωστόσο διαπιστώθηκε ότι δεν ήταν σε σημαντικό βαθμό ικανοποιημένοι οι συμμετέχοντες από την επιμόρφωση που είχαν λάβει, ενώ ως παράγοντες επίδρασης της συμμετοχής τους στη δια βίου μάθηση ανέφεραν τη χρονική διάρκεια και τον χώρο διεξαγωγής των προγραμμάτων, το κόστος συμμετοχής τους και την ύπαρξη οικονομικού οφέλους. Η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων δια βίου μάθησης θεωρήθηκε ως άμεσα συσχετισμένη με την πρακτική εφαρμογή των γνώσεων που αποκομίζουν οι εκπαιδευτικοί από αυτά.

Πίνακας 1. Συνοπτική Παρουσίαση των Ερευνών

Έρευνα	Σκοπός	Μέθοδος	Δείγμα	Αποτελέσματα
Βατάλη (2007)	Διερεύνηση των αντιλήψεων εκπαιδευτικών για τη δια βίου μάθηση, καθώς και τις πρακτικές εφαρμογής τους στο πλαίσιο της σχολικής τάξης	Ποιοτική	20 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	Οι εκπαιδευτικοί ήταν θετικά διακείμενοι στο ζήτημα της δια βίου μάθησης.
Φώκιαλη και Ράπτης (2008)	Διερεύνηση των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στο πλαίσιο συμμετοχής τους σε προγράμματα δια βίου μάθησης	Ποσοτική	306 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	Οι εκπαιδευτικοί αποκόμισαν θετικές εμπειρίες από τη συμμετοχή τους σε προγράμματα δια βίου μάθησης.

Αναστασιάδης και συν. (2010)	Αξιολόγηση των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων, με σημείο αναφοράς τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες δια βίου μάθησης	Ποιοτική	Προγενέστερες έρευνες	Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι ένιωθαν αρκετά έως πάρα πολύ ικανοποιημένοι τόσο από το περιεχόμενο, όσο και από τον τρόπο διεξαγωγής των προγραμμάτων δια βίου μάθησης.
Ζερβού (2012)	Διερεύνηση των απόψεων των γυναικών εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς τα οφέλη αποτίμησης από τη συμμετοχή τους σε προγράμματα δια βίου μάθησης σε σχέση με την επαγγελματική εξέλιξη τους	Ποσοτική	112 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	Το εργασιακό περιβάλλον λειτουργεί ενθαρρυντικά στην συμμετοχή των εκπαιδευτικών στα προγράμματα δια βίου μάθησης, στηρίζοντας τις επιλογές τους. Ανάφεραν την ύπαρξη κατάλληλων υλικοτεχνικών υποδομών στον εργασιακό χώρο για την επιτυχή υλοποίηση αυτών των προγραμμάτων.
Kok (2012)	Διερεύνηση των κοινωνικών και πολιτιστικών κινήτρων που διευκολύνουν τους εκπαιδευτικούς να συμμετέχουν σε προγράμματα δια βίου μάθησης	Ποιοτική	15 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	Η δια βίου μάθηση αποτελεί μία διαδικασία που έχει σαν συνέπεια οι συμμετέχοντες να περνούν από πολλά και διαφορετικά στάδια, όπως για παράδειγμα τη δυσaréσκεια και τον προβληματισμό, έως την υπέρβαση των εμποδίων, την λήψη αποφάσεων και τη συνεχιζόμενη ανάπτυξη τους.
Hursen (2013)	Αξιολόγηση των απόψεων των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τη δια βίου μάθηση	Ποιοτική	30 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	Η πλειοψηφία των ερωτώμενων υποστήριξε ότι η ενίσχυση των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών μπορεί να πραγματοποιηθεί εάν αρμόδιοι φορείς από διαφορετικά πλαίσια

				εκπαίδευσης οργανώνου δραστηριότητες δια βίου μάθησης.
Φυτιλάκου (2017)	Έρευνα για τη συμβολή της δια βίου μάθησης στην ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση της εκπαιδευτικής κοινότητας	Ποσοτική	80 εκπαιδευτικοί	Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών θεωρεί αναγκαία τη συμμετοχή της σε δραστηριότητες δια βίου μάθησης, ανεξαρτήτως των χρόνων προϋπηρεσίας.
Παπαδά (2018)	Εξετάστηκαν οι απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του Νομού Κορινθίας, όσον αφορά στο ζήτημα της δια βίου μάθησης και τη σχολική πραγματικότητα	Ποσοτική	102 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	Οι εκπαιδευτικοί ήταν πρόθυμοι να συμμετέχουν σε επιμορφωτικές δραστηριότητες όποτε τους δινόταν η ευκαιρία, θεωρώντας ότι η συλλογική συμμετοχή αυτών των δράσεων επιτρέπει τη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών και επιφέρει καλύτερα επιμορφωτικά αποτελέσματα.

Μέθοδος

Η ερευνητική μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για τη διεξαγωγή της παρούσας έρευνας ήταν η ποσοτική, η οποία θεωρήθηκε ως η καταλληλότερη για την διερεύνηση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τη δια βίου μάθηση. Το ερευνητικό εργαλείο διεξαγωγής της έρευνας ήταν το ερωτηματολόγιο το οποίο περιλάμβανε 21 ερωτήσεις κλειστού τύπου, πολλαπλών επιλογών και ερωτήσεις της κλίμακας Likert.

Η επιλογή του δείγματος έγινε με βάση την βολική δειγματοληψία η οποία έλαβε χώρα με τη μέθοδο της «χιονοστιβάδας» («snowball sampling») (Babbie, 2013). Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 126 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης από όλη την ελληνική επικράτεια. Η έρευνα διεξήχθη από τις 14 Φεβρουαρίου 2020 έως της 22 Μαΐου 2020 με τα περισσότερα ερωτηματολόγια να συμπληρώνονται ηλεκτρονικά και η ανάλυση των στοιχείων έγινε με τη χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS.

Αποτελέσματα

Στην έρευνα συμμετείχαν 126 εκπαιδευτικοί εκ των οποίων το 84% ήταν γυναίκες και το 26% άνδρες. Ως προς την κατανομή στην ηλικιακή κλίμακα, η πλειοψηφία του δείγματος ήταν μεταξύ των 38 – 47 ετών (57%), ενώ στο μορφωτικό επίπεδο οι περισσότεροι συμμετέχοντες κατείχαν πτυχίο τετραετούς φοίτησης και μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών(48%). Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες διέθεταν προϋπηρεσία μεταξύ 5-10 ετών (44%), ενώ ως προς την εργασιακή τους κατάσταση η πλειοψηφία (57%) κατείχε μόνιμη θέση εργασίας.

Από τους ερωτώμενους η συντριπτική πλειοψηφία σε ποσοστό 83%, είχε παρακολουθήσει προγράμματα δια βίου μάθησης, ενώ το 89% θεωρούσε ότι οι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, έπρεπε να επιμορφώνονται συνεχώς στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης. Ως αποτελεσματικότερη μορφή επιμόρφωσης οι περισσότεροι συμμετέχοντες (58%) ανέφεραν την ατομική επιμόρφωση μέσω του διαβάσματος βιβλίων ή την ανταλλαγή απόψεων, όπως επίσης και την οργανωμένη επιμόρφωση μέσω της συμμετοχής τους σε προγράμματα δια βίου μάθησης. Σε ποσοστό 76%, δήλωσαν ότι επιθυμούν οι αρμόδιοι εκπαιδευτικοί φορείς να διοργανώνουν προγράμματα δια βίου μάθησης, όπως επίσης τόνισαν ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό κατά τον σχεδιασμό αυτών των προγραμμάτων να λαμβάνονται υπόψη και οι απόψεις των εκπαιδευτικών. Το 90% των ερωτώμενων επεσήμαναν ότι τα προγράμματα δια βίου μάθησης θα έπρεπε να έχουν υποχρεωτικό χαρακτήρα, ενώ κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας το 75% των συμμετεχόντων παρακολουθούσε πρόγραμμα δια βίου μάθησης.

Όσον αφορά στη χρονική περίοδο που θεωρούν ως καταλληλότερη για την απρόσκοπτη συμμετοχή τους σε προγράμματα δια βίου μάθησης, οι περισσότεροι (41%) ανέφεραν ότι θα ήθελαν να παρακολουθούν επιμορφωτικά προγράμματα κατά την έναρξη του σχολικού έτους, ενώ ένα εξίσου σημαντικό ποσοστό (29%), δήλωσε ότι θα επιθυμούσε να εμπλακεί σε δραστηριότητες δια βίου μάθησης σε όλη τη διάρκεια του έτους. Ως προς τη συχνότητα που επιθυμούν να εμπλέκονται σε προγράμματα δια βίου μάθησης, το 45% των συμμετεχόντων θεωρούν ως ιδανικότερη επιλογή τη συμμετοχή τους σε ετήσια βάση, ενώ το 33% δήλωσε ότι θα επιθυμούσε να παρακολουθεί προγράμματα δια βίου μάθησης όταν λάμβαναν χώρα σημαντικές αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Ως προς τις προτιμήσεις των εκπαιδευτικών σε συγκεκριμένες μορφές επιμόρφωσης και την ανταπόκριση αυτών στις ανάγκες τους, από τις απαντήσεις τους διαπιστώθηκε ότι ένα σημαντικό ποσοστό (89%), τόνισε ως καταλληλότερο τρόπο διεξαγωγής της δια βίου μάθησης την επιμόρφωση σε μικρές ομάδες, ενώ ακολούθησαν οι συμμετοχικές τεχνικές και μέθοδοι (85%) και οι εισηγήσεις- διαλέξεις (66%). Ως ειδικότερες μορφές επιμόρφωσης πρώτες στις προτιμήσεις των ερωτώμενων (87%) έρχονταν τα μικρής διάρκειας σεμινάρια, και έπονταν τα ετήσια και εξ’ αποστάσεως σεμινάρια (83%), καθώς και σεμινάρια ενδοσχολικής επιμόρφωσης (79%). Ως καταλληλότερο αντικείμενο των προγραμμάτων δια βίου μάθησης ανέφεραν οι ερωτώμενοι τις εκπαιδευτικές προσεγγίσεις (87%), ζητήματα διαφοροποιημένης παιδαγωγικής και συνεργασίας μεταξύ της εκπαιδευτικής κοινότητας

(86%), οργανωτικά και διοικητικά θέματα και τρόπους ορθής διαχείρισης της σχολικής τάξης (83%), καθώς και ενημέρωση σε τεχνικές ομαδοσυνεργατικής φύσεως (80%).

Ως σημαντικότερα κίνητρα συμμετοχής σε προγράμματα δια βίου μάθησης, οι συμμετέχοντες υποστήριξαν την επαγγελματική βελτίωση (89%), την προσαρμογή στις αλλαγές του αναλυτικού προγράμματος σπουδών (86%), τον εμπλουτισμό του γνωστικού κεφαλαίου (84%), την επαγγελματική εξέλιξη και τη βεβαίωση παρακολούθησης (83%), την αντιμετώπιση προκλήσεων εργασιακής φύσεως (78%), την αποτελεσματική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου (75%), την ανάγκη να έρθουν σε επικοινωνία με συναδέλφους (73%). Η μικρή διαφοροποίηση των ποσοστών των συμμετεχόντων φανερώνει ότι τα κίνητρα για τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες δια βίου εκπαίδευσης είναι πολλά και ποικίλα.

Ολοκληρώνοντας, στα ειδικότερα κίνητρα συμμετοχής τους σε προγράμματα δια βίου μάθησης ως πρώτη επιλογή των συμμετεχόντων αναφέρθηκε το περιεχόμενο (87%), η χρονική διάρκεια (83%), ο φορέας που οργανώνει τις δραστηριότητες δια βίου μάθησης (78%), οι εκπαιδευτές, οι ανάγκες και τα ενδιαφέροντα που καλύπτουν τα προγράμματα (76%) και η χρονική περίοδος διεξαγωγής (44%). Τέλος οι λόγοι που λειτουργούν ανασταλτικά στη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες δια βίου μάθησης, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων ανέφερε τις επαγγελματικές υποχρεώσεις τους (84%), τη μη επιθυμητή μορφή του προγράμματος δια βίου μάθησης (78%), τις οικογενειακές υποχρεώσεις, την έλλειψη χρόνου (75%), τη μη έγκαιρη πληροφόρηση για την διεξαγωγή (76%), την έγκαιρη πληροφόρηση του περιεχομένου του προγράμματος (73%), το κόστος μετακίνησης για την παρακολούθηση του προγράμματος (68%), την ακαταλληλότητα του χώρου διεξαγωγής τους (63%) και τη μη μισθολογική εξέλιξη από τη συμμετοχή τους σε αυτά (60%).

Συζήτηση

Οι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που έλαβαν μέρος στην έρευνα συμφώνησαν καθολικά για την αναγκαιότητα διαρκούς συμμετοχής τους σε προγράμματα δια βίου μάθησης, αφού όπως επεσήμαναν η οργανωμένη μορφή επιμόρφωσης είναι ιδιαίτερα αποδοτική και βελτιώνει τις επαγγελματικές δεξιότητες τους. Η παραπάνω άποψη ενισχύεται από το γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων τόνισε ότι οι δραστηριότητες δια βίου μάθησης, θα πρέπει να έχουν υποχρεωτικό χαρακτήρα και να πραγματοποιούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Επιπροσθέτως επεσήμαναν οι συμμετέχοντες ότι οι δραστηριότητες δια βίου μάθησης ανταποκρίνονται ως επί το πλείστον στις ανάγκες τους σε επαγγελματικό επίπεδο, συμβάλλοντας στην περαιτέρω ανάπτυξη τους και στην ενίσχυση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητάς τους. Οι αντιλήψεις των συμμετεχόντων ομοιάζουν με αυτές προγενέστερων ερευνών, όπου η δια βίου μάθηση κατανοείται ως μέρος της δια βίου παιδείας (Βατάλη, 2007), συμβάλλει στην αποκόμιση θετικών εμπειριών από μέρους των συμμετεχόντων (Βατάλη, 2007; Παπαδά, 2018), στην επαγγελματική εξέλιξη των συμμετεχόντων (Ζερβού, 2012; Φυτιλάκου, 2017), ενώ τονίστηκε ο υποχρεωτικός χαρακτήρας που θα πρέπει αυτή να έχει (Φώκιαλη και Ράπτης, 2008).

Το δείγμα ανέφερε επίσης ότι η επιμόρφωση σε μικρές ομάδες και η ανάπτυξη συμμετοχικών τεχνικών, αποτελούν τους πιο ενδιαφέροντες θεματικούς άξονες που πρέπει να περιλαμβάνουν τα προγράμματα δια βίου μάθησης, ενώ ως πιο κατάλληλες μορφές επιμόρφωσης αναφέρθηκαν τα σύντομης διάρκειας σεμινάρια, τα ενδοσχολικά και τα εξ αποστάσεως σεμινάρια, άποψη η οποία επιβεβαιώνει τα αποτελέσματα προγενέστερων ερευνών (Αναστασιάδης και συν., 2010).

Στα ειδικότερα αντικείμενα πραγμάτευσης της δια βίου μάθησης πρώτα στις επιλογές των συμμετεχόντων αναφέρθηκαν θέματα που αφορούν εκπαιδευτικές προσεγγίσεις, μορφές διαφοροποιημένης εκπαίδευσης, οργανωτικά και διαχειριστικά ζητήματα της σχολικής τάξης και η ανάπτυξη ομαδοσυνεργατικών προσεγγίσεων, οι οποίες ομοιάζουν με τις προτιμήσεις συμμετεχόντων σε προγενέστερες έρευνες (Αναστασιάδης και συν., 2010).

Ως προς τα κίνητρα των συμμετεχόντων σε δραστηριότητες δια βίου μάθησης, οι συμμετέχοντες ανέφεραν με σειρά προτεραιότητας τη βελτίωση της επαγγελματικής κατάστασης των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, την προσαρμογή τους σε νέα εκπαιδευτικά δεδομένα όπως για παράδειγμα οι αλλαγές που λαμβάνουν χώρα στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών, τον εμπλουτισμό του γνωστικού κεφαλαίου, την αναγκαιότητα παρακολούθησης δραστηριοτήτων δια βίου μάθησης, την παροχή επιπλέον πιστοποιητικών και την επαγγελματική εξέλιξη. Τα κίνητρα που προάχθηκαν από τους συμμετέχοντες της παρούσας έρευνας, συμπλέουν με αυτά προγενέστερων ερευνών, όπως για παράδειγμα των Βατάλη (2007), Ζερβού (2012) και Hursen (2012), στις οποίες αναφέρθηκαν ως λόγοι συμμετοχής η βελτίωση και η ανανέωση της επιστημονικής γνώσης των συμμετεχόντων και η απόκτηση νέων δεξιοτήτων, όπως και με αυτά της έρευνας των Αναστασιάδη και συν. (2010), όπου ως κίνητρα συμμετοχής αναφέρθηκαν το πιστοποιητικό επιμόρφωσης, την απολαβή χρηματικού οφέλους, την μοριοδότηση και την επαγγελματική ανέλιξη (Φυλιτάκου, 2017).

Τα κίνητρα που αναφέρθηκαν στην έρευνα ωστόσο διαφοροποιούνται αρκετά με αυτά που υποστήριξαν οι ερωτώμενοι στην έρευνα των Φωκιαλή και Ράπτη (2008) και της Παπαδά, (2018). Υποστήριξαν ως κίνητρα συμμετοχής σε πρόγραμμα δια βίου μάθησης, το περιεχόμενο του και η σαφήνεια των στόχων του, τη σχέση ανάμεσα στη θεωρία και την πράξη, τους επιμορφωτές που θα το διεξάγουν, την ελκυστικότητα της διδασκαλίας, την οργανωτική αρτιότητα, την προσφερόμενη ευελιξία, την επάρκεια χρόνου από μέρους των συμμετεχόντων, τον τόπο διεξαγωγής, τη χρηματική απολαβή, τα κίνητρα παρακολούθησης το κόστος συμμετοχής του και τον χώρο διεξαγωγής του.

Ολοκληρώνοντας ως προς τα εμπόδια συμμετοχής σε προγράμματα δια βίου μάθησης οι εκπαιδευτικοί της έρευνας ανέφεραν τη μεγάλη χρονική διάρκεια των προγραμμάτων δια βίου μάθησης, τον περιορισμένο χρόνο που έχουν στη διάθεση τους λόγω επαγγελματικών υποχρεώσεων, την μη αποδοχή του τρόπου οργάνωσης των δράσεων, τις πολλές οικογενειακές υποχρεώσεις, την μη έγκαιρη αλλά και έγκυρη πληροφόρηση τους για τη διεξαγωγή και το περιεχόμενο των προγραμμάτων, τα κόστη μετακίνησης, την ηλικία τους, την ακατάλληλη οργάνωση, και την μη ύπαρξη κινήτρου μισθολογικής εξέλιξης από τη συμμετοχή τους σε αυτές. Τα αποτελέσματα συνάδουν με αυτά προγενέστερων ερευνών όπως

για παράδειγμα της Ζερβού (212), που ως ανασταλτικός παράγοντας συμμετοχής στα σεμινάρια έχουν αναφερθεί οι οικογενειακές υποχρεώσεις, ή της Hursen (2013), στην οποία αναφέρθηκαν οικονομικοί λόγοι.

Προτάσεις

Η παρούσα έρευνα εξέταζε τις απόψεις και αντιλήψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στο ζήτημα της δια βίου μάθησης. Αν και το ζήτημα της δια βίου μάθησης έχει αναπτυχθεί σημαντικά σε θεωρητική βάση, ωστόσο και η παρούσα έρευνα διαπίστωσε ότι οι έρευνες ειδικότερα όσον αφορά στους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι περιορισμένες σε αριθμό αλλά και περιεχόμενο. Θα ήταν ωφέλιμο επομένως να διενεργηθούν ευρύτερες έρευνες πάνω στο ζήτημα της δια βίου μάθησης και τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η ευρύτητα αφορά όχι μόνο τον αριθμό των συμμετεχόντων στην έρευνα, αλλά και την γεωγραφική επέκταση. Έρευνες διεξαγόμενες σε πανελλαδική εμβέλεια θα συνέβαλαν σημαντικά στη δυνατότητα αξιολόγησης των ήδη υπάρχοντων ερευνητικών συμπερασμάτων, στην επιβεβαίωση ή μη καθώς και στον εμπλουτισμό της υπάρχουσας γνώσης.

Θα ήταν επίσης ωφέλιμο εκτός από τις απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης η έρευνα να επεκταθεί σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες από την προσχολική αγωγή έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και στη διενέργεια συγκριτικών ερευνών που να περιλαμβάνουν συμμετέχοντες από το σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας, ώστε να συμπεράσματα που θα εξαχθούν να αφορούν ευρέως την εκπαιδευτική κοινότητα.

Τέλος λαμβάνοντας υπόψη τις έρευνες του Kok (2021) και της Hursen θα ήταν ωφέλιμο για την επιστημονική κοινότητα οι έρευνες να εστιάσουν σε πρόσθετους κοινωνικούς, πολιτισμικούς και δημογραφικούς παράγοντες και την επίδραση που αυτοί μπορεί να έχουν στις αντιλήψεις της εκπαιδευτικής κοινότητας για τη δια βίου μάθηση.

Συμπεράσματα

Η επιμόρφωση της εκπαιδευτικής κοινότητας αποτελεί βασικό πολιτικό προσανατολισμό της ελληνικής εκπαιδευτικής πολιτικής και εντάσσεται στο πλαίσιο των αλλαγών εκπαιδευτικής φύσεως που επιχειρεί το ελληνικό κράτος. Η ενεργοποίηση της δια βίου μάθησης και η ευρεία συμμετοχή των εκπαιδευτικών απασχολεί διαχρονικά τόσο το επίσημο κράτος, όσο και το σύνολο των εκπαιδευτικών φορέων.

Η εκπαιδευτική κοινότητα έχει εκφράσει την επιθυμία της να συμμετέχει σε προγράμματα δια βίου μάθησης, ωστόσο για να είναι αποδοτική και αποτελεσματική η διεξαγωγή τους θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τη δια βίου μάθηση, οι ανάγκες που επιδιώκουν να καλύψουν μέσω αυτών και οι προσδοκίες τους, τα κίνητρα και τα εμπόδια συμμετοχής τους. Όλα τα προαναφερόμενα πρέπει όχι μόνο να συνυπολογίζονται πριν την διεξαγωγή των προγραμμάτων δια βίου μάθησης, αλλά να αξιολογούνται συνεχώς

ώστε να παρατηρούνται οι διαφοροποιήσεις που παρουσιάζονται και να προσαρμόζονται οι δραστηριότητες δια βίου μάθησης στα δεδομένα που ισχύουν κάθε φορά.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, οι φορείς διεξαγωγής των προγραμμάτων δια βίου μάθησης, μπορούν να προσελκύσουν περισσότερους συμμετέχοντες προάγοντας ελκυστικές δραστηριότητες και ενισχύοντας μέσω των κινήτρων και της εξάλειψης των εμποδίων, με συνέπεια η εφαρμογή τους να αποτελεί βασικό συστατικό στοιχείο της επαγγελματικής και προσωπικής ανάπτυξης τους.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Babie, E. (2013) *Εισαγωγή στη κοινωνική έρευνα*. Αθήνα: Κριτική.
- Βατάλη, Β. (2007). *Εκπαιδευτικοί και δια βίου μάθηση : αντιλήψεις και πρακτικές*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Βεργίδης, Δ. (2001) «Δια βίου εκπαίδευση και εκπαιδευτική πολιτική : θεωρητικές προσεγγίσεις, προκλήσεις και προοπτικές». Στο: Κ. Π. Χάρης – Ν. Β. Πετρουλάκης – Σ. Νικόδημος (επιμ.): *Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και δια βίου μάθηση*. Αθήνα: Ατραπός, 127-144.
- Day, C. (2003). *Η εξέλιξη των εκπαιδευτικών*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Δούκας , Χ. Βαβουράκη, Α. Θωμοπούλου, Μ. Kalantzis, Μ. Κούτρα, Χ. & Σμυρνιωτοπούλου , Α. (2007). Η προσέγγιση της ποιότητας στην επιμόρφωση: Επιμόρφωση για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και τη βελτίωση του σχολείου. *Επιθεώρηση εκπαιδευτικών θεμάτων* 13, 113-123 .
- Ζερβού, Κ. (2012). *Δια Βίου Μάθηση : Εφαλτήριο ή Τροχοπέδη για την Επαγγελματική Εξέλιξη των Γυναικών Εκπαιδευτικών. Το Παράδειγμα του Δήμου Συκεών Νομού Θεσσαλονίκης*. Ρόδος : Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- Hursen, C. (2013). Are the Teachers Lifelong Learners?. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 116, 5036-5040.
- Kesici, Ş., Şahin, İ., & Aktürk, A.O. (2009). Analysis of cognitive learning strategies and computer attitudes, according to college students' gender and locus of control. *Computers in Human Behavior*, 25, 529–534
- Kok, K. (2012). Lifelong Learning: The Experiences of Malaysian School Teachers. *SocialSciences&Humanites*, 22(1) : 147-163.
- Κώτσικα, Ι. (2004). *Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών*. Αθήνα: Κυριακίδης
- Παπαδά, Μ. (2018). *Δια βίου μάθηση και σχολική πραγματικότητα. Οι απόψεις των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Κορινθίας*. Κόρινθος: Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.
- Schuller T. and Watson, D.(2009). *Learning Through Life : Inquiry into the Future for Lifelong Learning*. Leicester : Niace.
- Χριστοφορίδου, Σ. (2012). Ο προσδοκίες και τα κίνητρα των νηπιαγωγών από τη συμμετοχή τους σε επιμορφωτικά προγράμματα: Η περίπτωση των νηπιαγωγών του νομού Χανίων. *Πρακτικά*

του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.),
6ο Πανελλήνιο Συνέδριο, 5-7 Οκτωβρίου 2012, 1-9.

Φυτιλάκου, Θ. (2017). Η συμβολή της δια βίου μάθησης στην εργασία των σπουδαστών: η περίπτωση των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών. Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Φώκιαλη, Π., Ράπτης, Ν. (2008). *Οι επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Ερευνητική προσέγγιση*. Θεσσαλονίκη: Αφεί Κυριακίδη